

БЛАГОВІСТ

Місячник Української Католицької Церкви в Польщі
№ 5 травень 1991 р.

Повернення

В дніх 8-10 березня 1946 року відбувся у Львові «собор» Української Греко-католицької Церкви, рішенням якого ліквідовано цю Церкву, а вірних приєднано до офіційно існуючої Російської Православної.

Ліквідацію Української Католицької Церкви, яка, до речі, була у широкому розумінні національною церквою, провело російське (радянське) КДБ. Однак велику роль у цій неславній події відігравала так звана «кініціативна група», тобто відповідно підібрані і переконані до цієї роботи українські католицькі священики. Головними особами «кініціативної групи» були: о. д-р Гавриїл Костельник, о. Антін Пельвецький та о. д-р Михайло Мельник.

«Собор», що названо його «Собором Греко-католицької Церкви», був скликаний неавторитетним церковним органом. Якщо це мав бути Собор Української Католицької Церкви, то членам «кініціативної групи», як також учасникам собору було відомо, що історія Католицької Церкви протягом її двотисячолітнього існування не знає жодних законних соборів, вселенських, помісних, проvinційних, єпархіальних, які не були б скликані законно правлячими ієрархами Церкви. У світлі історії цілої Католицької Церкви всякий собор, не скликаний авторитетною ієрархічною законною владою - це абсурд. Та не тільки історія не знає таких випадків. Не знає таких соборів і церковно-канонічне право і канони Вселенської Католицької Церкви. Тимчасом так званий Собор у Львові був скликаний «кініціативною групою», отже органом, який створився не на базі і не в згоді з канонами Католицької Церкви, але який був самозванчий, юрисдикція якого виводиться від умандатування більшевицьким урядом, який знову не мав права, ні навіть на підставі власних цівільних законів і конституції покликувати будь-який церковний орган, а тим більше обдаровувати такий орган свою владою. (...)

(Закінчення на 2 сторінці)

Білка з-над Сяну

Свято віталі Патріарха у Львові

1991 р., в Лазареву суботу і Квітну стала історична подія. Так, як віталі Ісуса Христа під час в'їзду в Єрусалим, віталі повернення Глави Греко-католицької Церкви, Його Блаженство кардинал Любомир Іван Любачівського до Свято-Юріївського собору. Після двох сорока п'яти років відлучення зі святині Святого Юра і збулися слова Святого Бенедикта Андрія Шептицького, що наша Церква буде знову, але воскресне і відродиться.

Настав той час, тому запланували, хоч невеличка група, виїхалиши залітти у тій знаменній події.

В суботу від початку «їхніх» до церкви Святого Юра ми подалися зорганізовано з транспарантами «Українська католицька церква в Польщі – Перешибіль», вишиванкою Іконкою Богородиці Оранти з дарчим підписом для Його Блаженства від перемишльян з побажаннями, щоб зона зелені Його на патріарший престіл Києва, та прапором зображенням св. Володимира Великого, написом 988-1988 і Покровом Богородиці.

У вході до Св. Юра разом з нашим Отцем Богданом Степаном ми пережили зворушливі хвилини. Нас попросили перейти аж на площа перед входом в храму. Всюди безліч народу. Нас вітають оплески, а деякі, можливо колишні перемишльяни, побачивши наших юнаків – дві сестри Любку і Ярославу Піцур і Марка Турка в народній, з прапором від перемиської парафії.

(Закінчення на 2 сторінці)

ЕНЦИКЛІКА ВСЕLENСЬКОГО АРХІЄРЕЯ ІВАНА ПАВЛА II

«ГОСПОДА ЖИВОТВОРЯЩОГО»

про Святого Духа в житті Церкви й світу

ФРАГМЕНТИ*

1. - Церква ісповідує свою віру в Святого Духа, як Того, що є «Господом Животворящим». Вона це вчиняє словами Символу Віри, званого Нікейсько-константинопольським від імені двох Соборів - Нікейського (325 р.) і Константинопольського (381 р.), - на яких він був укладений і проголошений. Там же додається, що Святий Дух «говорив через пророків».

Це ті слова, що їх Церква прийняла із самого джерела своєї віри - Ісуса Христа. Справді, згідно з Євангелією святого Івана, Святий Дух був нам даний з новим життям, як сповістив і обіцяв Ісус урочистого свята Кучок: «Коли спраглив хтось, нехай приде до мене і п'є! Хто вірує в мене, як каже Писання, то ріki води живої знутра його потечуть». Євангеліст подає: «Так Він про Духа казав, що Його мали прийняти ті, які увірували в Нього». Символ води, схожість води знайшла свій вираз також у розмові з Самарянкою, коли Христос говорить про «джерело такої води, яка струміє в життя вічне», і в розмові з Никодимом, в якій заявляє необхідність нового народження «з води та Духа», щоб увійти у Царство Боже».

Отож, Церква, навчена словом Христа, черпаючи з досвіду П'ятидесятниці та з власного апостольського досвіду від самих початків проголошує свою віру в Святого Духа, як у Того, що подає життя, через Якого незображенний Троїційний Бог уділяється людям, прищеплюючи їм запоруку вічного життя.

3. - Коли для Ісуса наблизався час покинуті цей світ, Він оповісив Апостолам «іншого Утішителя». Євангеліст Іван, що був там присутній пише, що під час пасхальної Вечері, напередодні Своїх страждань і смерті, Ісус звернувся до них такими словами: «Все, що попросити в моє ім'я, те вчиню, щоб Отець у Сині прославився... I просити я Отця, і дасть Він вам іншого Утішителя, щоб з вами був повікі».

Власне цього Духа Істини Ісус називає «Параклітос», а «Параклітос» означає «Утішитель», а також «Заступник», або «Оборонець». Він каже, що це кінший Утішитель, тобто другий, бо Він сам, Ісус Христос, є першим Утішителем, носієм і давцем Доброї Новини. Святий Дух приходить після Нього і задля Нього, щоб продовжувати в світі, через Церкву, діло Доброї Новини спасіння. Проте продовження свого діла Святого Духа Ісус кількаразово згадує в тій самій своїй прощальній промові, підготувавши Апостолів, зібраних на Тайній Вечері, до свого відходу через страждання й смерть на Хресті.

Словес, до яких будемо тут відкликатися, містяться в Євангелії Івана. кожне з цих слів додає якогось нового змісту до цього оповідання й обітниці. Водночас вони внутрішньо пов'язані між собою не тільки в перспективі таїнства Отця, Сина і Святого Духа, яке, мабуть, в ніякому іншому місті Святих Писань не знаходить такого особливого вислову, як саме тут.

* Тут, так як і раніше, користуємося перекладами здійсненими ОО. Василіянами у Римі. Зберігаємо мову оригіналу.

УТИШІТЕЛЮ,
ДУШЕ ІСТИНИ,
ПРИЙДИ І ВСЕЛИСЯ
В НАС

НА НАШ ПОГЛЯД

Інгрес

Перемишль це для нас особливe місто. Не через його красоту, хоча може нас захопити. Не завдяки багатствам, бо їх там нема. Любимо його, бо в ньому стоять мати всіх наших храмів - кафедра.

Від часу, коли можливим стало явне життя нашої Церкви, думки нас усіх завжди зверталися до того міста і ми запитували: «коли в княжім місті знову засвітить нам сонце і на кафедральному узгір'ї появиться наш Владика з благовістю, що наша Церква воскресла». Довго ми на це ждали - сорок п'ять років, майже два покоління.

13.04.1991 року, в Світливий тиждень Воскресіння Христового прийшла ця очікувана хвилина. З усіх усюдів прибули діти української Церкви: зі Щецина, Команчі, Пененжна, Лігніці. Іхали повні радості й непокою, бо обставини в Перемишлі були всім відомі. Коли по цілонічній мандрівці дійшли до мети, негайно поспішили на площу перед кафедру і... тут деякі пережили шок. Побачили чорні прaporи, засунені двері й гурток людей, а в їхніх очах ненависть. А мала бути радість. Не було її, проте інгрес відбувся. Не так, як ми мріяли, але відновлення спархія стало дійсністю. Владика Йоан обняв, згідно з церковним законом, перемиський престіл. Воскресла Єпархія, котра від того дня є правним підметом в житті країни й у Вселенській Церкві.

Її майбутнє дуже складне. Бо досі не маємо ані кафедри, ані приміщень для курії, семінарії та інших церковних установ.

Однак не тільки це буде рішати про її життя. Рішатимуть вірні своїм прив'язанням до об'єднань, вихованням свідомих християн-українців, своїми молитвами та пожертвами.

Не можемо сумніватися у Божому Провидінні, яке вело нас 45 років. Воно не покине нас і нині.

Повернення

(Закінчення з 1 сторінки)

Неюридичність і незаконність цих зборів, якщо мали вони бути Собором Греко-католицької Церкви, випливає також з уваги на учасників цих зборів. У хроніці «Собору» пишеться: «Було рішено запро- сити всіх деканів і по одному священику з декана- ту, а деякі деканати самі від себе могли вибрати і більше делегатів зі священиків. Запрошення послали також і виднішим священикам з против- ників акції Ініціативної групи». А у звіті соборної мандатної комісії говориться: «На собор Греко-католицької (уніяцької) Церкви в місті Львові було запрошено 225 делегатів-священиків, членів Ініціативної групи, і 22 делегатів від мирян з усіх трьох греко-католицьких єпархій... З тих запрошеніх делегатів на собор прибуло 216 делегатів-священиків і 19 делегатів-мирян. З запрошеніх противників возз'єднання ніхто не прибув на Собор».

Як виходить з наведених офіційних стверджень, т.зв. священики-делегати були цілком довільно вибрані на підставі рішення «ініціативної групи». Вони були добирани з тих деканів і священиків, які приступили до нелегальної з погляду церковного права групи, зареєстрували себе в державних органах влади і отримали відповідні посвідки від «ініціативної групи». (...)

Наслідком соборних нарад була «Постанова про ліквідацію Берестейської Унії 1569 р., про розрив з Ватиканом та про возз'єднання з Російською Православною церквою».

(...) У цих постановах не знаходимо нічого нового. Вийшовши з заложення, що «коли всі українські землі, завдяки зусиллям і перемогам волелюбних народів, братські об'єднаних у Великому Союзі Радянських Соціалістичних Республік, зібрали в єдину Українську Державу і український народ став з'єднаний...», отже виразно приймаючи чисто політичну мотивацію ліквідації Української Католицької Церкви собор постановив «зліквідувати унію (тобто Українську Католицьку Церкву), відірвати від Ватикану і повернутися до православної віри...» (...)

Після «соборового» обману про формально-правну канонічну ліквідацію Української Католицької Церкви вже в найближчі роки дійшло до ліквідації українського католицизму на всьому просторі СРСР.

Весь український католицький єпископат зліквідований. З 3040 парохій не залишилася ні одна.

Священиків та вірних піддано тяжким репресіям. Багато з них згинуло в концтаборах, за багатьма з них не залишилися навіть могили.

30 березня цього року митрополит Кир Миро-слав Іван Любачівський, Глава Української Католицької Церкви повернувся до Львова, своєї законної столиці. Владику вітали тисячі вірних.

(m)

Гілка з-над Сяну

(Закінчення з 1 сторінки)

Чекаючи на приїзд Блаженнішого до нас підходили львів'яни, священики і монахині, розпитуючи про долю нашої Церкви у Польщі, про кафедру в Перемишлі, яка в той час вже була окупована. Люди здивовані фактом такої нетolerантності говорили: «А ми їм віддали стільки костелів, тут на Львівщині».

Народ співав релігійні пісні. Всюди прапори і транспаранти, від «Бойківщини», від родини Патіарха Йосифа Сліпого. Окрім групи з дарами і квітами.

Проголошено, що літак вже приземлився, що Його Блаженство поцілує рідну землю, що маси народу вітають Блаженнішого на літovиці і на вулицях Львова. Брешті перші автомашини з'явилися у воріт Св. Юра. Коротке вітання і Блаженніший у супроводі Митрополита Володимира Стернюка та Івана Геля пішов до Святоюрського храму, щоб поклонитися мощам своїх попередників.

О 19 годині в церкві Св. Юра правилася вечірня з участю кардинала М. І. Любачівського, митрополитів В. Стернюка і М. Германюка з Канади.

Квітна неділя, 10 година ранку. Народ ішов з вербними гілками в руках немов хвіля. Серед них багато зарубіжних гостей, також журналістів, які презентували 13 телевізійних мереж.

О 16 годині наша група з'явилася з прапором на площі біля Оперного театру, де відбулася зустріч львів'ян з кардиналом Любачівським. Достойний гість проходячи до трибуни благословив народ. Хор «Дударик» співав многолітні і релігійні пісні.

Між владиками і наш ординарій Іван Мартиняк, який побачивши нас зрадів. Майоріть національні прапори, різні транспаранти, а між ними перед трибуною «Українська молодь вітає свого Патріарха на рідній землі».

Першим вітав Блаженнішого президент міста Львова Василь Шпіцер. Він проголосив, що Міська рада на своєму засіданні 28 березня прийняла рішення надати кардиналові звання «Почесного громадянина міста Львова».

Відтак слово взяв В'ячеслав Чорновіл, наголошуючи, що «сталося те, що мусило статися. До Львова повернув Глава УКЦ Кир М. І. Любачівський».

Голова Комітету захисту УКЦ Іван Гель заявив, що майже протягом 50-и років доконувався геноцид на Церкві і народі, але Церква боролася, вистояла і зараз відроджується. «Нехай Господь благословить Ваше Патріаршество» – закінчив Іван Гель.

Вітаючи на рідній землі Главу нашої Церкви кардинала М. І. Любачівського як Патріарха, митрополит Володимир Стернюк, як Його містоблюститель сказав: «Згідно з канонічним правом, воюючи нашого народу, і нашої Церкви, Ви є нашим Патріархом і маєте до цього титулу повне право».

Папський нунцій Ф. Колясуно у своєму виступі склав побажання Блаженнішому як Главі УКЦ в Україні і в діаспорі та висловив надію, що вже незабаром Папа визнає Патріархат нашої Церкви.

Член Товариства «Милосердя» Ірина Калинець, м.і.н. сказала: «Прийміть нас Ваше Блаженство такими, якими ми є – змученими, обідраними, опущеними...».

Отець Вірінфрід ван Стратен, який керує харитативною організацією «Церква в потребі» у своєму слові порушив цілий ряд проблем з історії і сьогодення нашої Церкви. У винятковий, теплий спосіб згадав мученика Христа ради – Патріарха Йосифа Сліпого, свого близького приятеля. Звернувшись також з закликом до Папи, щоб визнав Патріархат УКЦ.

Вітальне слово від Церкви в діаспорі сказав митрополит Вінніпегу Максим Германюк.

Опісля промовив Патріарх М. І. Любачівський. Згадав, що минає майже півстоліття, коли він, як студент теології Духовної семінарії у Львові залишив Св. Юра, щоб працювати за кордоном. Так велів Кир Андрей, який сказав: «Працюйте там, бо тут наша Церква буде знищена».

Звернувшись до вірних з вибаченням, що не може зараз пред'явити програми своєї майбутньої діяльності, бо йому доводиться віднині працювати в нових обставинах. Хоче пізнати Церкву в Україні і повністю присвятити свої сили для неї. На це треба часу. Склав подяку всім єпископам, священикам, монахам і монахиням та всім вірним. Згадав події 1945-46 рр. внаслідок яких заарештовано і замучено майже всіх владик нашої Церкви в Україні. Відтак рішуче заявив: «Я, кардинал Миро-слав Іван Любачівський, як Глава УКЦ властю мені даною, як наслідникові Слуги Божого Андрея і Патріарха Йосифа заявляю, що збір, який відбувся 8-10 березня 1946 р. у Львові був недійсний і неканонічний».

«Слава нашему Патріархові» – понеслося з грудей численно зібраного народу. Хор «Дударик» проспівав церковний гімн «Боже великий, єдиний» а народ «Ще не вмерла Україна».

До рідного Перемишля ми повернулися повні вражень і надій.

К. і М. Козак
Перемишль

ПАМ'ЯТЬ ЇХ З РОДУ В РІД

ОТЕЦЬ МИТРАТ МИКОЛА ДЕНЬКО (1905–1991)

14 квітня 1991 р. в Krakovі дійшла до кінця дочасна мандрівка отця митрата д-ра Миколая Den'ko, каноніка і архідиякона перемиської Капітули Греко-католицької Церкви, довголітнього душпастиря Krakova і Katovič.

ЕНЦІКЛІКА ВСЕЛЕНСЬКОГО АРХІЄРЕЯ ІВАНА ПАВЛА II

«МАТИ ВІДКУПІТЕЛЯ»

про Пресвяту Діву Mariю в житті мандрівної Церкви

31. Бажаю підкреслити, як дуже Католицька Церква, православна Церква й старинні Східні Церкви «почувають себе глибоко з'єднаними через любов і набожність до *Teotokos*. Не тільки «основні догми християнської віри про Святу Тройцю й Слово Боже, що прийняло тіло з Дівою Mariї, визначено на вселенських Соборах, які відбулись на Сході», але також з точки зору літургічного культу «східні християни прегарними гимнами прославляють Mariю повсякчас Діву... Найсвятішу Богородицю».

32. В візантійській Літургії, у всіх годинах відправи молитвословна прослава Матері завжди з'єднана з прославою Сина і з тією прославою, що через Сина підімається до Отця у Святому Дусі. В анафорі, тобто в евхаристійній молитві св. Івана Золотоустого, спільнота об'єднана зараз після епіклези ось так оспівує Божу Matrі: «Достойно є воистину величити Тебе, Богородицю, всеблаженну і пренепорочну і Matrі Бога нашого. Чеснішу від Херувимів і незрівнянно славнішу від Серафимів, що без зотління Бога Слово породила, сущу Богородицю, Тебе величаемо».

Похвали, що підімаються до П.Д. Mariї під час відправи евхаристійної Літургії, формували віру, набожність і молитву вірних. Протягом віків проникнули у все їхнє духовне наставлення, оживляючи глибоку набожність до «Найсвятішої Божої Materі».

33. Цього року (1987) припадає 1200-річчя II Вселенського Нікейського Собору (787 р.), який на закінчення відомої суперечки щодо культу святих ікон, ухвалив, що згідно з навчанням Отців і з загальною Традицією Церкви, вірні можуть прославляти разом з Христом також і зображення Божої Matrі, Ангелів і Святих, в церквах, по домах і при дорогах. Цей звичай зберігся по всьому Сході, а також на заході: зображення П.Д. Mariї мають почесне місце в храмах і домах. П.Д. Mariя буває зображена як Божий трон, що несе Господа до Христа і вказує на Нього (Одігітря), або як

Він народився 29 листопада 1905 р. в селі Беско коло Сянока. Теологічне навчання, розпочате в Перемишлі, продовжив у Римі в Григоріанському університеті в 1926-1931 рр. Там же 16 жовтня був рукоположений. Після повернення до Перемишля почав працювати в Духовній Семінарії як викладач догматики і аскетики. Незважаючи на молодий вік Йому було довірено функції духівника питомців. Ці обов'язки виконував дуже сумлінно і відповідально. У своєму рідному селі заснував сиротинець.Період II Світової війни пережив також у Перемишлі, стараючись зберегти і врятувати матеріальне і духовне надбання Греко-католицької Церкви. Користувався дуже великим довір'ям тогочасного ординарія.

У 1945 р. приїхав на лікування до Krakova, оскільки Його здоров'я завжди належало до слабовитих. Почав також допомагати душпастирям греко-католицької парафії в церкві св. Норберта. Незабаром однак став свідком арештування настоятеля Стефана Граба, пережив кількаденний убєцький «котел» на терені плебанії та церкви, а пізніше насильну ліквідацію парафії. Від червня 1947 р. почав переховуватися, виконуючи обов'язки капелана кількох жіночих чинів. Не врятувало це Його від арештування в 1952 р. На підставі спрепарованих оскаржень був засуджений на 12 років ув'язнення. В кінці 1956 р., вкрай вичерпаній був на ношах винесений з камери та звільнений з ув'язнення. Після повернення сил (хоча поняття «фізична сила» у випадку о. митрата було завжди невідповідним) оселився в Krakovі, де почав діяльність по відновленню життя парафії. Після наполегливих старань о. М. Den'ko та групки вірних по 10-ти роках перерви українські католики, проживаючи в Krakovі, одержали можливість молитися в своєму обряді. Храм св. Норберта на вул. Вільській, що 150 років належав греко-католицьким, був вже зайнятий ОО. Салетинами, тому душпастирським осередком (але не парафією) стала каплиця св. Дороти в костелі св. Катерини на вул. Августинській.

Від 1957 р. отець M. Den'ko почав свою працьовиту і ревну душпастирську службу в Krakovі, пізніше в Katovičах, а принаїдно і в багатьох інших місцевостях. Швидко здобув визнання вірних своєю надзвичайною добротою і лагідністю, скромністю і присвяченням для інших, мінімальними

Заступниця, що молиться, і є знаком Божої присутності на шляху вірних аж до Дня Господнього (Деісіс), або як Покровителька, що вкриває народи своїм омофором (Покров), або як милосердна і найчутливіша Діва (Елеуса).

Звичайно Вона представлена разом з Сином, з Дитятком Ісусом на руках: власне оце ставлення до Сина парославляє Matrі. Іноді Вона з ніжністю обіймає Його (Гликофілоус), іншим разом, здається загиблена в огляданні Того, який є Господом історії (пор. Одкр. 5,9-14).

Годиться також пригадати ікону Володимирської Богоматері, яка постійно супроводжувала паломництво віри народу Ruci. (...) Образи ще тепер почитані під різними найменнями на землях України, Білорусі й Rosi: свідчать вони про віру і молитовний дух цього народу, що добре пам'ятає присутність і захисти Богоматері. Найсвятіша Діва ясніє на тих образах, як дзеркало Божої краси, місце побуту споконвічної Мудрості, особа, що молиться, зразок споглядання, ікона прослави: Та, яка від світанку свого земного життя, маючи духовне знання, недоступне для людського розуму, через віру осягнула найвищий ступінь пізнання. Згадую також зображення Діви у світлиці Тайної Вечері, що молиться з Апостолами очікуючи на Святого Духа: чи не могло б це стати знаком надії для всіх, що у братерському діялозі бажають поглибити свою слухняність віри?

П'ятидесятирічна народів

Це був п'ятидесятирічний день після єврейської пасхи, і п'ятидесятирічний день після воскресіння Христового. В Єрусалимі юрмилася маса євреїв і прозелітів – поган навернених на юдаїзм, прибувших сюди з усіх сторін, щоб відвідувати цього дня надання Мойсеєві Закону на горі Синай. Учні Христа ждали, по Його слову, «іншого Утішителя», і тоді сталося щось, чого ніколи не збагнемо до кінця. Вони вперше відчули в собі так велику силу зісланого Духа, вперше почали говорити різними мовами, і їхні слова трапляли до всіх зібраних у Єрусалимі представників різних народів. Кондак П'ятидесятирічниці віддає це тими словами: «Коли ти, Всешишній, зішов і мови змішав, то поділив між собою народи. Коли ж вогненні язики ти роздавав, то до з'єднання всіх призвав, тому однодушно славимо Пресвято Духа. Очевидно йдеться тут про протилежність між тим, що скількоється у Вавилоні, а тим, що зцілено під час Зішестя Святого Духа. Там, через людську гордінню Бог змішав мови і люди не

матеріальними вимогами та турботою за цілу Церкву. Мав тонке почуття гумору, тішився з тими, в кого була радість і вболівав з тими, хто страждав.

Був справжнім і зразковим служителем і тому, без жодного іменування, став авторитетом для мирян і духовенства. Став також одним з найдовше працюючих душпастирів в Krakovі в історії цієї парафії, початок якої сягає 1784 р. Користувався великою симпатією, любов'ю й визнанням своїх вірних. Ті, хто був близче з Ним знайомий, бачили, як тяжко пережив факт, що в останніх роках змушений був щораз більше обмежувати свої звичні священичі функції. З кожним роком, а потім і місяцем, був дедалі більше зданій на опіку (істинно самаритянські і гідну найвищого визнання) сестер зі Згромадження св. Йосифа Обручника ПДМ. Свою хворобу сприймав з терпеливим самозреченням. Багато людей відносилось до Нього як до фундаменту і живого стовпа Церкви. Став символічно звязуючою ланкою між двома перемиськими ординаріями: єпископом Йосафатом Коциловським, депортованим до СРСР у червні 1946 році і єпископом Іваном Мартиняком, обійнявши офіційне правління Перемиською єпархією 13 квітня 1991 р. Не був здатний кого-небудь скривити, однак в кінці життя в багатьох просив вибачення. Переїдаючи вже в стані непримітності на смертному одрі виконував жести, характерні для священика, відправляючого Службу Божу. Жив і вмер у ласці в Бога і людей.

Похоронна служба в нашій Церкві закінчується проникливим співом «Вічна пам'ять», що може каміння примусити плакати. Отець митрат Микола Den'ko був похований 18 квітня 1991 р. в капітульній гробниці в Перемишлі, а оскільки припало це на час Великодня, то хоча серця проводжаючих Успомого ридали «Вічна пам'ять», однак з грудей добувалося сповнене сили :

Христос воскрес із мертвих,
смерть смерть подолав
і тим, що у гробах
життя дарував.

Роман Любинецький

розуміючи себе ворогували між собою, тут, у Єрусалимі і від того часу по всій землі, роздається Дар Божий – один Дух, що об'єднує всіх людей і всі народи. Закінчується час розбрата, егоїзму, ненависті; настає час безнастancoї П'ятидесятирічниці, час єдності, коли слід «об'єднати все у Христі: небесне і земне» (Еф.1,10). У Горниці Зелених Свят таїнственно з'явився кожен народ зі своєю мовою, історією і місією. Польський поет Зигмунт Красінський вірив, що від того часу народи вже не гинуть, бо кожному Бог дав своє ім'я, власну духовну тодіжність. Чи люди, чи народи сприймають всеріз цю правду, чи не глухнуть на призвання до єдності. Чи не засмучують Святого Духа.

о. БП

ЦЕРКОВНА ХРОНІКА

- 13.04.91 р. В Перемишлі відбувся інгрес перемиського Ординарія Кир Івана Мартиняка.
14. 04. 91 р. У Krakovі упокоївся в Бозі о. митрат Микола Den'ko.
15. 04. 91 р. Кир Іван зустрівся у Варшаві з Апостольським нунцієм Аєп. Юзефом Ковальчиком. Порушено найпекучіші питання церковного життя.
17. 04. 91 р. У Перемишлі відбувся похорон о. митрата Миколи Den'ko.
- 19-20.04.91 р. У Гданську проходила наукова сесія присвячена Берестейській унії.
- 20.04.91 р. Владика Іван Мартиняк відбув зустріч з єпископом Т. Гоцловським, ординарієм Гданської римо-католицької дієцезії, обговорюючи міжконфесійні відносини.
22. 04. 91 р. Владику Івану Мартиняку прийняв президент Лех Валенса. Темою зустрічі була ситуація нашої Церкви.
22. 04. 91 р. Архієрейською Літургією, яку відслужив Кир Іван в Люблінському католицькому університеті, розпочато IV Тиждень української культури.
23. 04. 91 р. У Варшаві Владику Іван провів зустріч з юристами, під час якої обговорено справи ревіндикації майна нашої Церкви.
27. 04. 91 р. У Варшаві, в парохіальній Церкві ОО. Василіян Кир Іван рукоположив у священство диякона Григорія Столицю ЧСВВ.

ГОЛОС МОЛОДІ

Минуле і сьогодення української Духовної Семінарії в Любліні

Історія української Духовної Семінарії в Любліні тісно пов'язана з долею нашої Церкви, про яку довгими післявоєнними роками не дозволено було офіційно говорити, а про творення церковних структур годі було навіть мріяти. Місцевий відділ Уряду Безпеки стежив за життям семінарії та всіма можливими засобами вів пропаганду проти Церкви, щоб тільки ослабити її значення і суспільний вплив на українську громадськість. Обставини вимушували велику обережність і засекреченість. Після довгих заходів першим кандидатам до священства вдалося полагодити місце в латинській Люблінській семінарії, але за умови, що питомці не будуть виявляти назовні своєї еклезіяльної тотожності, щоб не давати підстав до втручання Міністерству внутрішніх справ. У 1969 році розпочав навчання перший студент, — йому довелося у важких і несприятливих умовах прокладати шлях для наслідників, а нагадаймо, що в ті роки публікації та загальне ставлення польського суспільства до української тематики було насикрізь негативне, хоч належить також відзначити, що були особи, які, незважаючи на те, давали підтримку, ризикуючи навіть втратою доброго імені серед одногемінників.

Студентам доводилося немов переходити крізь голчине вушко — однак вони мужньо вистояли до кінця, та й ще зуміли залишити про себе добру згадку. Політичні обставини довго не змінювалися і годі було надягти на полегшення та на будь-які звязки з Патріархом Йосифом. Треба було розраховувати лише на самих себе і добру волю настоятелів латинського обряду, а головно Примаса Польщі, який виконував обов'язки Ординарія. Щойно похорон Кардинала Вишинського дав зможу приїхати до Польщі Владіці Мирославові Любачівському. Користуючись нагодою, Преосвященніший відвідав Семінарію в Любліні і висвятив кількох українських священиків. Ознайомився одночасно з обставинами, в яких відбувалося приготування кандидатів східного обряду до пресвітерату.

Був це важливий момент в історії Семінарії, бо вже відтоді годі було приховувати свою національність. Після тієї події життя питомців стало більш помітне і почало набирати зовнішніх форм.

Число питомців з року в рік збільшувалося. Життя спільноти дуже ускладнювало відсутність своїх настоятелів, які могли би постійно слідкувати за проблемами і потребами питомців, розуміючи відмінності духовного і обрядового життя. Часто

велялася завзята полеміка між питомцями та відповідальними за Семінарію настоятелями, які, крайньо стримані і остерожні, не вміли задовільнити вимагань ставлених молодими студентами. Коли б не ці розмови і сміливість молодих людей, то сьогоднішній день Семінарії міг би виглядати по-іншому. Саме з думок питомців та завдяки їхній наполегливості та послідовності зродилася ідея, щоб запросити Владику Мирослава Марусина до Польщі і висвятивти кандидатів до священства, хоч для багатьох здавалося це чимось нереальним до здійснення в тих часах. Проте, якщо дивитися на цю подію з перспективи років, видно дуже чітко, що був це зламний момент не тільки для Семінарії, але й для нашої Церкви. Самі приготування до приїзду українського єпископа відбувалися у великий мештуні. Під час перебування в Польщі владика відвідав Люблін та провів ряд важливих розмов з настоятелями та студентами. Однак на конкретні зміни треба було чекати ще досить довго. Факт, що владика кожного року приїздив висвячувати на пресвітерів нових кандидатів, впливав дуже корисна на атмосферу серед самих питомців, а з моментом назначення постійного опікуна автономія стала реальністю. Відтоді справді багато почалося змінювати. Каплиця, в якій моляться українські питомці, завдяки концепції професора Новосільського, набрала своєрідного вигляду, що виникло добро сприяє молитві, натомість літургія набрала окресленої традицією форми.

Нині навчається у Семінарії 22 студентів; 12 з Перемишльської єпархії та 10 з Львівської. Відносили поміж студентами обох обрядів дуже добре,

відчувається всюди вземну ввічливість. Сприяє цьому прихильне ставлення настояителів. Не відчувається найменшої прикорсті, що виникала би з національних чи конфесійних різниць. Час від часу можна лише в розмовах запримітити незнання історії як з одного, так і з другого боку, хоч наше минуле так міцно взаємно пов'язане. Всі можуть поводитися свободно, щоб тільки не порушувати загального порядку. Кожен може свободно виявляти назовні свою іншість. Програма навчання розкладена на шість літ. Протягом перших двох вивчається філософію, від третього богослов'я. Крім того ведеться заняття зі староцерковнослов'янською мовою, латини, греки, сучасних мов, літургіки, української літератури, історії нашої Церкви та церковного співу. Лекції ведуться польською і українською мовами. Ведуть заняття наукові працівники Католицького університету.

Кожний день починається поранною молитвою та Літургією Євхаристії, після сніданку, кожного дня крім неділі, відбуваються лекції. Післяобіддя призначено на індивідуальне навчання та інші вправи, пов'язані з програмою студій. Часто Семінарію відвідують богослови, мистецтвознавці, історики з інших осередків, також із закордонних. Крім навчання паралельно ведеться духовну формацию. Це дає змогу перевірити, чи шлях, обраний людиною є здійсненням волі Господа.

Слід відзначити, що семінарія працює завдяки пожертвам добродіїв. Тому, користуючись нагодою, всі питомці щиро дякують жертвовавцям за пам'ять і допомогу.

о.СБ

ВЕЛИКОДНІ ЗВИЧАЇ У ЗАПИСАХ УЧНІВ

Традиція, звичаї, що витворив їх народ протягом свого існування збереглися до наших часів і завдяки відповідному підходові, завдяки пильній до них увазі вони ще довго зберігатимуться і розвиватимуться. Одною з форм праці над збереженням культурних надбань минулих поколінь є записування народних звичаїв. Так отже учні українських середніх шкіл, використовуючи час великоміністрових канікул спитали своїх батьків та дідів про минуле...

Томашівщина

До кінця 1939 року, тобто до моменту вивезення частини людей з Вербиці в Сибір, Великоміністрові свята проходили тут дуже радісно.

Святкові приготування починалися вже два тижні перед святами. Люди готувалися духовно, очищуючи себе з гріхів через сповідь, а також прибрали хату, білили її. Все мусило бути чисте, відновлене. Христове Воскресіння (як знаємо, до сьогоднішнього дня) попереджав сорокденної піст.

У понеділки, середи і п'ятниці люди вистергалися м'ясних і молочних страв. Дехто навіть через цілій піст не їв м'яса. Також щороку на свята кожен, починаючи від найстаршого до наймолодшого, мусили мати вишивані сорочки, які одягали на свята.

Великоміністрові свята звіщала вже Квітна неділя, що була так званим вступом до свят. Коли священик посвятив лозу, тоді діти та старші дівчата і хлопці бігали коло церкви і били один одного посвячену лозою приспівуючи:

«Великден за тиждень
Квітка б'є, не заб'є
А я б'ю і заб'ю»

Тишилися вони, що тільки тиждень залишився до Великодня.

У Великий четвер, коли вже темніло, всі мешканці села йшли до церкви на «Страсті». В церкві священик відчитував дванадцять Євангелій, по кожному Євангелії всі били поклони.

У Велику п'ятницю ніхто не робив у полі. Господині пекли святочне печivo і паску, яку пізніше священик святів. Також у п'ятницю було Богослужіння і заложення Плащаниці.

У суботу, а також у неділю вранці, залежить де хто жив, відбувалося посвячення паски. Люди, які жили на присілках, тобто за селом, носили паски до визначенії хати, в якій священик святів їх, а хто жив в селі, тоді паски несли до церкви вранці, перед Богослужінням.

Великоміністрові звичаї було розмальовування курячих яєць. У Вербиці були вони розмальовувані по-різному, одні були мальовані одним кольором, інші були в квіти, на ще інших були зображені українські вишивки.

У Великден рано-вранці дзвонили дзвони скликуючи всіх людей до церкви. Люди з села несли паски обвиті в біле полотно і покладені в кошики. В тих кошиках були також яйця, масло, сир, хрін, ковбаса, сіль. Вся їжа була прикрашена барвінком або брусничником. До церкви йшли всі,

в хаті залишались тільки хворі і малята. Після Богослужіння вертали до хати й тільки посвячену їжу. У перший день Великоміністрових свят ніхто нікого не відвідував.

Найбільшу радість на Великоміністрові свята мали діти і молодь, які збиралися коло церкви і вели товариські забави й ігри. Дівчата і хлопці, наперемінку бралися за руки і бігали, гуляли вколо церкви. Ці забави супроводжували приспівки у виконанні дівчат:

«Котиться горошок три листки,
Дай же Боже чотири,
Щоб ся хлопці женили,
Наші хлопці красні,
Іли пироги масні,
Солею посипали
І часом поливали».

Всі мешканці села співали великоміністрові пісні. Через всі святочні дні розносився гомін дзвонів, який було чути в цілій Вербиці.

Також, згідно з звичаєм, було обливання водою, яке відбувалося в другий день Великоміністрових свят.

Свята проходили спокійно і весело. Ніхто не сварився, всі бавилися і раділи. Коли зустрічалися поздоровляли один одного «Христос Воскрес» - «Воїстину Воскрес».

Хоч минуло вже стільки років, не забули ми про рідні звичаї, а це завдяки нашим дідам і батькам, які це все передали нам.

Не забуваймо про давні традиції, це наша українська культура, підтимуймо її та розвиваймо, щоб не загинула.

ДІТЯМ

Травневий поклін Марії

Дорогі діти, і ось наспіла чудова весна, а у ній найчарівніший місяць у році - травень. Одягнувшись він у пишну, свіжу зелень трав і квітів, як казкова царівна. Певно тому в українській традиції і у традиції інших народів травень в окремий спосіб присвячується Богородиці. До неї, як до найкращої мами, протягом віків прибігає Божий народ, щоб сказати їй про всі свої справи. В неї шукав порятунку, благав помочі і у великої любові віддавав їй все, що найкраще - сонце, блакить, зелень і весняну радість травня.

Від самих початків прийняття християнства наші князі віддавали їй під опіку державу і весь народ. Перший зробив це наш київський князь Ярослав Мудрий. Ця важка подія збулась у Києві в церкві Благоієння на Золотих Воротах в 1037 р. Козаки, коли вибирались у весняні походи проти наїздників співали старинну пісню до Пресвятої Богородиці «Пісня Твою милість». Напевно всі її знаєте і часто співаете. Якщо хтось з вас ще її не навчився, зробить це негайно.

Як бачите, наші предки незвичайно любили Матінку Божу. У її честь складали прекрасні рядки поезії. Одною з таких перлин є акафіст. Важко устійнити тепер точний час його постання. Відомо, що у Візантії співали його вже у шостому столітті. У перекладі виявляється він унікальною поезією, де Марію Діву вирізнюють різними похвальними словами. І так називається її «мостом, що веде до неба», «ключем, що відкриває райські двері», «Матір'ю Зорі незаходимої», «обіцяною землею», «надією безнадійних» та цілою низкою інших звань, з яких одне гарніше від одного. Всі вони висловлюють захоплення і любов до Божої Матері. Деякі з них є повні богословського змісту і дещо не зрозумілі не тільки для дітей, але є це так, як усієї поезії, де не все відразу розуміється як слід.

Не знохочуйтесь, але тим частіше заглядайте до своїх молитовників на те, щоб зачитати хоч декілька рядків Марійського акафісту. Тим способом будете мати змогу запізнатись і з часом полюбити його, хоч на початку можете мати деякі труднощі. Не можна однак полюбити щось, чого зовсім не знаєтеся. Подбайте також, щоб у вашій кімнаті була ікона Богородиці. З мамою вчиніть дружній договір: мама постарається про гарний, вишиваний рушник, а ви помогете їй в хатній праці.

Марія Я. М'ятка

Маївка

Пречиста Діво,
радій, радій:
весь світ хвалу шле
красі Твої!

Ось кожен теплий
травневий день
гуде молебень
з-поміж вишень!

Гудуть, співають
в яснім теплі
хруші, - діти,-
й бджілки малі.

І гомонить скрізь
пташиний спів
з гаїв зелених,
з шумких степів.

А в кожний вечір
лунає дзвін -
і в храм твій люди
йдуть на поклін.

І зорі сяють
красі Твої...
Пречиста Діво,
радій, радій!

Як повісити рушник - це найкраще повинна показати вам ваша бабуся. Батька знову треба попросити, щоб перед вашою іконкою заблистила мала лампочка. Відтак кожного вечора почніть з Матір'ю Божою акафістову розмову. Кожне слово молитви читайте поволі, без поспіху. Досить скоро і без великого зусилля побачите, що в акафісті є замкнена ціла історія спасіння. Божа Мати являється тою, що як людина найповніше співпрацювала з Богом у цьому ділі. Вона-бо стала Матір'ю Божого Сина, опікувалася Ним, виховувала Його, коли доростав. Була з ним до 30-того року життя, доки не відйшов, щоб навчати людей. Присутня у всіх важких хвилинах Ісусового життя, а навіть в хвилині Його смерті. О, як добра і мудра мусила бути Божа Мати. Вона є прикладом для всіх людей. Всім нам треба добре вдивлятись в Нії, щоб кожного дня вчитися, як треба жити.

Здоровлю всіх вас Марійсько
і травнево, бажаючи успіхів
Ваша с. Романа СНДМ

Станьмо згідно

(Марійський Славень)

Станьмо згідно друг при другі
В гору чола піднесім
І Марії в нашім крузі
В дарі свій поклін зложім:
Бо Марія наша Мати
І заступниця свята,
Її належну честь віддати
Це найближча всіх мета.

Непорочна і прекрасна,
Повна ласки, всіх чеснот,
Мов та зоря світла, ясна,
Сяє із святих висот
І царює з Сином в небі,
Як Владарка пресвята,
Людям ласки шле в потребі
і хоронить всіх від зла.

Хто Марію щиро любить,
Вірно їде її слідом,
Той мети життя не згубить,
Вічно житиме з Христом;
Тож любім, любім Марію
Щирим серцем в кожний час,
В Нії складаймо всю надію,
А Вона спасе всіх нас!

Станьмо згідно, друзі мілі,
Стяг лелійний піднесім
І Марії всі в цій хвилі
Вірну службу приречім!
І - як лицарі Марії -
Йдім відважно в бій життя,
Чисті серцем, як лелії,
Дійсна - Божа Дружина!

Під святим стягом Марії
Станьмо згідно, щиро всі,
Сильні в вірі і надії,
З'єднанні в святій любові;
Між народ спішімо сміло,
Як апостоли-борці,
На святе, велике діло:
«Відновляти все в Христі!»

Українські діти у процесії під час Інгресу

Владики Івана Мартиника

І Н Г Р Е С

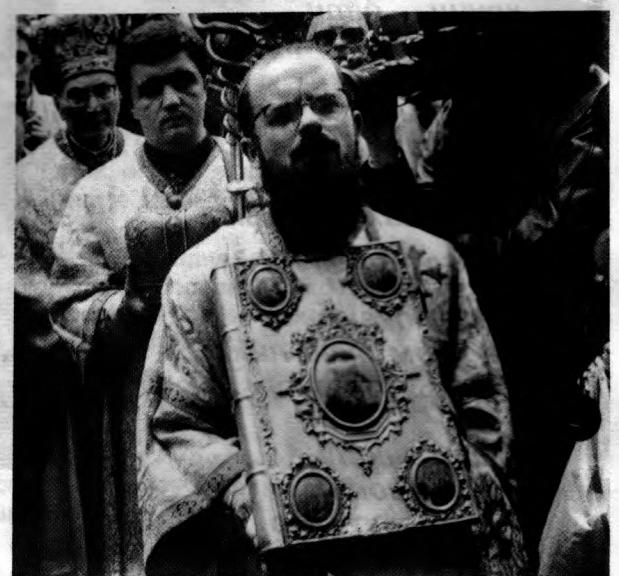
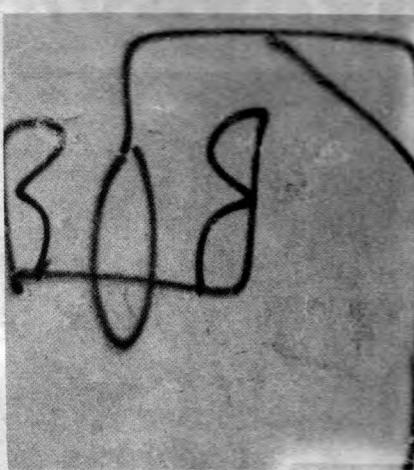
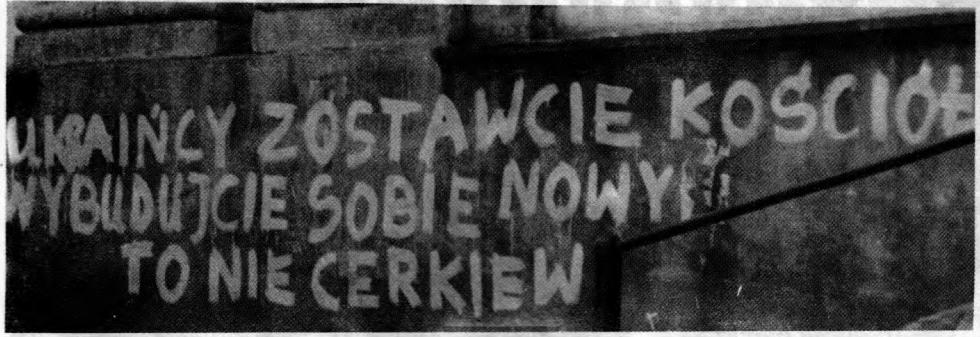

ФОТОРЕПОРТАЖ

Андрія СТЕПАНА і Богдана СИТЧИКА

KROLOWO POLSKI
RATUJ KARMEL PRZEMYSKI

«Зустрічаймося»

Зміни в політичному житті Польщі та України останнього часу дозволяють говорити на роках промовчувані теми. Саме на хвилі оцих змін можливим став і друк «Благовіста», писання в «Нашому Слові» про Греко-католицьку Церкву, випуск українського католицького календаря. Дочекали ми того, що можемо вже про себе відкрито говорити. До тих видавничих ініціатив доходить черговий номер «Зустрічей» присячений нашій Церкві. В часописі молодої української інтелігенції до великої міри присутні погляди саме цієї групи людей. Надіючись, що це початок ширшої дискусії про нашу Церкву взагалі, а про УКЦ в Польщі зокрема, хочу тут затвердити наші проблеми, думаю, не лише від свого імені.

Свою увагу зосереджує автор за все на дуже контроверзійній позиції Богдана Гука, автора вступної статті: «Відсутність про ситуацію УКЦ в Україні в Польщі». Чому треба тут сказати, що позиція Богдана Гука, як ідея, залишає, що вона пурпурно-блакитна, підчесана низьким підбором, із синевою розі в зашануванні Церкви. У цій статті проявляється це в соціальному підході та відчутним інструментальним підходом до Церкви, та лише також її оцінкою.

Позиція, як «Церква віді терамагаючої» - це позиція, що не вносить нічого нового. Богдан Гука відмінно відзначає, що Церква є лише вільний, віруючий народ. Церква переживала і переживаєте від Бога Трійниці та Великодні, а це завжди Голгофа та Великодні людини - заповіти, що сам Христос.

Та, важко, найцікавіша у статті характеристика УКЦ в Польщі. На її основі можна зробити висновок, що існування Церкви та її роль майже зайві, священики не відповідають християнському етосу, не годяться з «нашими братами православними», є радше національними шаманами, до яких приходить з національного обов'язку, не мають належної підготовки, просто придуркувати, не будують належного авторитету та не притягають до Церкви думаючих людей, на проповідях плетуть нісенітниці. Врешті, Церква не співпрацює з мирянами, бо не витворила моделі.

Перше: важко говорити з неприсутніми, друге: слід себе взаємно зрозуміти. На тему співпраці з мирянами оцінка тут ні при чому. Що зробив би сам священик в польському оточенні без мирян, ціла наша суспільна місія проводиться завдяки тісному зв'язку з вірними. Але, якщо хтось думає, що слід його слухати, бо має таке бажання, то він помилується. Останнім часом змінилося і те: Церква має так всім потрібне своє друковане слово. Всі на нього чекали, але крім групки мирян, що співредагують його, не видно зацікавлення дописуванням. Де Ваші статті, де Ваші пропозиції на благо Церкви та громад?

Симптоматично, що в статті Б. Гука не присвячується ніякої уваги щоденій, чорній праці Церкви - праці над майже кожною людиною, не замітна щоденна боротьба Церкви за рятування «наших душ» перед полонізацією та переходом до польського Костялья. Не існує, звичайно, навчання дітей, молоді повністю покинута. Чи воно дійсно так?

ЛИСТИ

ЛИСТИ

ЛИСТИ

ЛИСТИ

ЛИСТИ

Пишу до редакції «Благовіста» у зв'язку зі статею з 3-го номеру: «Українська мова». Збирався в цій справі і до Вас написати, а коли і з'явилася стаття, то пишу. Не маю нічого проти змісту статті, але в ній пишеться: «Діти пізнають українську мову щойно в церкві», і тут моє запитання: В якій Церкві?, бо в УКЦ в Польщі, по радіо з Ватикану, і деїнде Святу Літургію правиться церковнослов'янською мовою. II Ватиканський Собор дав право відправи Літургії кожному народові у своїй мові, усунуто латину незрозумілу заголові, а в УКЦ і з Ватикану кажуть: «Подаемо Літургію в українському обряді», на жаль не сучасною українською літературною мовою. Мені це дивно, бо нащодень зустрічаю молодь, яка знає українську мову з хати - бо школицтво охоплює лише 1-2 відсотків - а не розуміє Літургії, тропарів, кондаків, бо це не по-українськи. (...) Хотілося би, щоб і УКЦ в Польщі, Ватикан і всюди, всюди давано змогу пізнавати українську мову, чого досі немає, а редактор місячника твердить що є. (...) Звертається з проханням, пропозицією, домагаються, домагаються щоб у всіх парохіях УКЦ в Польщі, по радіо з Ватикану, та всюди українці могли

молитися у зрозумілій своїй мові, по-українськи. (...) Маю розізнання, що багато вірних УКЦ не приходить постійно на Літургію, бо її не розуміють. Коли єпархія УКЦ буде надалі зволікати з уведенням української мови до Літургії, то число вірних буде зменшуватись.

Бажаю благ від Бога.

Михайло Струминський
Щецинек

Від редакції: Публікуючи цей лист хочемо почати дискусію на тему літургійної мови в нашій Церкві. Життя показує, що це питання викликає великий, іноді неконтрольовані, далекі від християнської поміркованості, емоції. Сторінки часопису це, мабуть, найвідповідніше місце до ведення діалогу про, ніде правди діти, річ так суттєву для майбутнього нашої спільноти. Хай висловиться якнайбільша кількість читачів, передумано аргументуючи свої погляди, щоб таким чином виявити свою турботу про долю Церкви, і дати доказ спільноті, соборної співвідповідальності і співучастиї у кшталтуванні її обличчя.

довкола, а це що залишилося завивав у чисте полотно. Потім клав це в ріг мішка зі збіжжям до сіяння. Коли засіяв поле, то кусочки паски закопував навколо поля, щоб добре вродилося.

Всі шкаралупи від яєць садили, щоб виростла маруна - ця рослина була ліком проти всіх хвороб.

У Великодні неділю не відвідувано нікого, нічого не роблено. Було це велике свято. Щойно в другий день Свят відвідували найближчі родину, їли, пили, бавилися. Понеділок це здавен-давна день обливання. Тоді вже хлопці «не мали серця» для дівчат. Хіба що раніше дівчина подарувала писанку. В іншому випадку не залишалося на ней ні сухої нитки.

Третього дня відвідували вже дальшу родину.

Свята, свята і по святах. Шкода, що все так скоро минає. Колись зовсім інакше виглядав Великден. Проте, все міняється. Зникають різні звичаї, про які можемо довідатися тільки від своїх бабунь і дідусяв.

«(...) все минає,
Це відоме, звичайне таке,
А одначе ця думка страшна є.
В ній щось моторошне та гірке.»

Богдан Ігор Антонович

Катерина Завадська

Благальна пісня до Матері Божої

Тебе вівчає ціла Україна,
Всесвітря Мати, Надіє єдина.

2. Най Україна світові голосить
Як много дарів з Твоїх рук відносить.

Ти татарські орди проганяла,
Від вороженьків наш край сохраняла.

2. Ти всегда несла поміч Україні,
І днес спасай нас в воєнній руйні.

Сподоби, Мати, в тій страшній загладі,
Нам остоятись при Христовім стаді,

2. Зволі нам ще й долі країї зазнати,
Молим Тя слізно, о всещедра Мати.

За давньою піснею подав о. М.Д.

Рим 26.03.1991р.Б.

Христос Воскрес!

Високопреподобний Отче Декане!

Щире спасибі за «Благовіста», який дав мені велику радість. Ось маємо вже своє джерело інформації та криницю для почерпання «води жи-вої».

Мені здається, що було б добре поміщувати також спогади вірних про поставання наших душпастирських станиць у Польщі. Це був би непоганий матеріал для історичної обробки. Треба скористатися часом, поки ще живуть свідки тих подій. Можна навіть починати з Гурово, чи теж з хшановської станиці, яка попри все зіграла велику роль в житті української громадськості в Польщі. Жити ще люди, які знають о. Мирослава Ріпецького, які користувалися його бібліотекою.

Бажаю Вам обильних Божих дарів, духовної радості та успіхів у праці на благо нашої Церкви і Народу.

З молитвами і пошаною до Вас
ієромонах Ігор Г. ЧСВВ

Співець селянської недолі

Хто прочитав хоча б одну новелу Василя Стефаника, той знає, якою неймовірною силою слова володів цей неперевершений письменник. Йому нехарактерні розбудовані речення і красиві фрази, вистачить двох, трьох слів, але поданих так, що змісту в них більше, як в кільканадцяти повних реченнях. Вражає Стефаникове вміння створити коротку, але повну драматизму і експресії літературну форму - новелу.

Народився Василь Стефаник в родині заможного господаря в травні 1871 р. у селі Русові поблизу старовинного міста Снятин на Станіславщині. У 1883 р. поступив до польської класичної гімназії в Коломії. У гімназії Стефаник багато читав. Особливо вражали його твори Шевченка і Франка. За культурно-освітню роботу серед селян його і групу товаришів виключено зі школи в 1890 р. Завершував середню освіту в німецькій класичній гімназії у Дрогобичі. Тут особисто познайомився з Іваном Франком.

Закінчивши гімназію, восени 1892 р. Стефаник, за бажанням батька, вступає на медичний факультет Krakівського університету. Однак медицина не вабить його і в 1900 р. Стефаник залишає навчання.

У 1904 р., одружившися, письменник на деякий час відійшов від літератури, займається сільським господарством. З 1908 по 1918 р. був депутатом парламенту і використовував можливості «мужицького посла» для захисту селянства у старості й на суді.

Помер Василь Стефаник 7 грудня 1936 р.

Наш календар

ТРАВЕНЬ

1. 05. 1849 – Народився український письменник Панас Мирний.
2. 05. 1648 – Богдана Хмельницького обрано гетьманом України.
2. 05. 1848 – Створено в Галичині Головну Руську Раду.
4. 05. 1838 – Викуплено з кріпацтва Тараса Шевченка.
5. 05. 1900 – Кирило Трильовський заснував товариство «Сі» у селі Завалі на Снятинщині, що було початком організації цього товариства в Галичині.
5. 05. 1915 – У Відні постало Загальна Українська Рада з представників галицьких і буковинських партій та Союзу Визволення України.
5. 05. 1836 – Народився український поет і композитор Сидір Виробекевич.
6. 05. 1947 – Договір ССРС, Польщі та Чехословаччини про спільну боротьбу з УПА.
7. 05. 1840 – Народився Марко Кропивницький – український драматург, режисер і актор, один з основоположників українського професіонального театру.
8. 05. 1919 – Прилучення Закарпаття до Чехословаччини.
9. 05. 1920 – В Ужгороді засновано «Просвіту».
10. 05. 1879 – Народився Симон Петлюра, Головний отаман і Голова Директорії УНР.
11. 05. 1907 – В Києві постало Українське Наукове Товариство.
14. 05. 1871 – Народився український письменник Василь Стефаник.
14. 05. 1648 – Розгром польських військ під Жовтими Водами.
15. 05. 1856 – Народився український письменник Андрій Чайківський.
15. 05. 1848 – Почала входити у Львові «Зоря Галицька».
16. 05. 1817 – Народився історик Микола Костомаров.
18. 05. 1876 – Нечуваний в історії культури т.зв. «кемський» указ російського уряду про заборону українського слова і письменства.
18. 05. 1569 – Люблинська унія – приєднання українських земель до Польщі.
18. 05. 1917 – Перший Всеукраїнський військовий з'їзд у Києві.
22. 05. 1861 – Урочистий похорон Тараса Шевченка на Черній горі біля Канева.
26. 05. 1648 – Розгром поляків під Корсунем.
27. 05. 1722 – Указ про Малоросійську Колегію в Україні.
30. 05. 1887 – Народився скульптор Олександр Архіпенко.
31. 05. 1223 – Перший бій з татарами над річкою Калкою.

Перші оповідання Стефаника з'явилися в 1897 р. в «Праці» Вячеслава Будзиновського і з бігом часу виповнили збірки «Синя книжочка», «Камінний хрест», «Дорога», «Кленові листки», «Мое слово», «Земля». Характер нарисів Василя Стефаника є наскрізь оригінальний. Він спиняється тільки при поодиноких моментах людського життя і наслідує їх з таким знанням народного життя, з таким розумінням народної психіки, такою вражливістю на людські страждання, що його оповідання лишається раз на все дорогоцінними перлинами в українській та світовій літературі. Так, наприклад, в нарисі «Діти» Стефаник затримується при тій хвилині, коли дід кладе граблі на межі й уголос починає нарикати на свої діти. В «Синій книжечці» показує, як п'яний Антін, пропивши маєток і хатину, пускається в світ із синьою службовою книжечкою за пазухою.

Темою «Засідання» є сцена громадського суду над бідною Романихою, що вкрала дошку коло церкви, «Святого вечора» – коляди зсинілої жебрачки, «Кленових листків» – смерть матері перед безрадного гурту дітей, «З міста йдути» – розмова селян у повороті із міста. У нарисі «Стратився» рекрут з тури за рідне накладає на себе руку, в «Каміннім хресті» Іван Дідух прощається з рідним селом перед виїздом у Канаду.

Форма Стефаникових мініяторів викінчена і виріблена до найменших подробиць, автор висловлюється дуже короткими реченнями, зв'язним міцним стилем, використовуючи для збільшення життєвої правди малюнку і немовиломого трагізму місцеву, покутську говорку.

На основі деяких Стефаникових новел і оповідань знято художні фільми.

Василь Стефаник

Лан

Довгий такий та широкий дуже, що оком зіздрити не мож. Пливе у вітрі, в сонце потапає. Людські ниви заливає. Як широкий, довгий невід. Виловить нивки, як дрібоньку рибу. Отой лан.

Зіхле бадилля бараболі шелестить на нім. Під корчем мала дитина. І хліб іще і огірок тай мисчина. Чорний свершок дотулився ніжки тай угік. Зелений коваль держиться подалек. Мідяна жужелиця борзенько обігає дитину.

А воно плаче за шелестом бадилля. Тай звернулося і впало. Впало ротом до корча. Б'є ніжками, дуже пручаеться і поволеньки синіє.

А посеред розкопаних корчів спить мати. Як рана ноги, бо покалічені, посічені, поорані. Прив'язана черним волоссям до чорної землі, як камінь.

Сонце би раде цілу міць свою на її лиці покластися. Не може її підвести тай за хмару заходить. Чорний ворон знявся, облітає тай краче.

Врешті зірвався. Наслухає, наслухає.

– Ото, я! Коло роботи спати.

Взяла рискаль і копає, раз попри раз корчі розриває.

– Добре, що спит. Така мука, така мука єму тай мині з ним. А заробити треба, бо в зимі ніхто не даст.

Нагнулася тай копає, борзо, хутко. А то й корч обминає. Стільки спокою, доки спит...

Чоловік спить як камінь, Марія вже не звірта, а Юрко в колисці коло неї в неспокою. Понакривала і прилягла грудьми коло Юрка.

І кужиль, і очі, і нитка рівна та безконечна.

«А як я на них понапрядаю, та убілю полотно, як папір, та повишиваю їм усе.

Та зворот за ними буду дивитися, за моїм чоловіком та за моїми дітьми. Вони всі мої, як ідуть по сонцеві».

Опівночі очі слабнуть, пальці умлівають, а нитку мусить пристягти дальше. Та й вона своїм молодим тілом хилиться до кужіля.

«Не можна слабнути, вони на мене чекають, всі оті, що сплять; свою нитку я доведу до кінця».

Але прийшла на поміч Матір Божа з образів.

Та не хотіла довго помагати. Одної ночі прийшла тай сказала: «Більше тобі помагати не буду. Ходи зі мною».

Василь Стефаник

Нитка

У хаті тихо, вікна чорні. Матір Божа ледве освітлена і кужиль.

Її чоловік Семен, він як спить, то ще її любить. А коло нього Марія та Василь. А коло неї колиска з Юрком, найменшим. Образи на стінах і велика радість, що вона любить і її люблять.

У хаті чисто, сидати би до кужіля.

«Він у мене дужий, я ще буду мати діти.

Кілько дітей я не народжу... то він усіх погожує.

Мушу їх накривати, любити і на них робити».

Нитка довга та передовга без кікця, ніхто не скінчив нитки.

«Іх треба убирасти, а Бог мені дав їх любити. Хочу, аби мій чоловік чув на своїм тілі всі мої пальці, всі десять. А Марію убирасти треба на великий день, а хлопчика все роздеруть, бо мама наново нашіє».

Церква в Радошицях.

БЛАГОВІСТ – суспільно-релігійний місячник. Видає Українська Католицька Церква у Польщі. Редактор: о. Юліан Гбур – відповідальний редактор, о. Богдан Панчак, Любомира Тхір, Дарій Гаврилець – технічна редакція. Постійна співпраця – Богдан Тхір. Адреса редакції: ul. Chopina 17, 11-220 Górowo Iławskie. Тираж 3000 зл.